

Nederlands onderzoek in buitenlandse tijdschriften

(Deze rubriek is samengesteld uit artikelen van tijdschriften die vermeld staan in *Current Contents Life Sciences* en die geschreven zijn door uitsluitend Nederlandse auteurs uit Nederlandse ziekenhuizen en onderzoeksinstellingen.)

Het epidurale abces ten gevolge van een epidurale katheter

In de Daniel den Hoed Kliniek werden in de periode 1993-1996 bij 91 patiënten 137 epidurale katheters geplaatst wegens chronische kankerpijn. Retrospectief vonden Sillevius Smitt et al. dat bij 11 van deze patiënten een epiduraal abces was ontstaan. Bij 8 patiënten werd uit het abcesmateriaal *Staphylococcus epidermidis* gekweekt en bij 3 patiënten een *Staphylococcus aureus*. Hoewel bij alle patiënten op de MRI het epidurale abces in beeld kon worden gebracht, waarschuwden de onderzoekers dat de diagnose bij deze vaak ernstig zieke patiënten gemakkelijk kan worden gemist. Daarom moet men bij patiënten met een epidurale katheter altijd bedacht zijn op de mogelijkheid van deze complicatie. In een vroeg stadium waren waarschuwingssignalen: toename van de pijn, tekenen van infectie ter plaatse van de katheter en progressie van het neurologisch beeld, maar de voorspellende waarde van deze symptomen was gering. Pijn ter plaatse van de katheter en toename van de pijn wanneer een bolusinjectie werd toegediend waren de meest specifieke verschijnselen die wezen op epidurale abcesvorming.

[Sillevius Smitt P, Tsafka A, Bent M van den, Bruin H de, Hendriks W, Vecht C, et al. Spinal epidural abscess complicating chronic epidural analgesia in 11 cancer patients: clinical findings and magnetic resonance imaging. *J Neurol* 1999; 246:815-20.]

Welk anti-epilepticum na een craniotomie?

In een prospectief en dubbelblind uitgevoerd onderzoek behandelden Beenen et al. 100 patiënten die een craniotomie hadden ondergaan (op verschillende indicaties) na randomisatie met het anti-epilepticum fenytoïne (300 mg per dag) óf valproïnezuur (1500 mg per dag). Het aantal en de ernst van de epileptische insulsten was tijdens de onderzoeksperiode van 1 jaar in beide groepen gelijk. Wegens bijwerkingen moesten 5 patiënten uit de fenytoïnegroep en 2 patiënten die met valproïnezuur werden behandeld het onderzoek voortijdig beëindigen. Bij analyse van het neuropsychologisch onderzoek en de uitkomsten van de metingen van de kwaliteit van leven van de 60 patiënten die het onderzoek volbrachten, werden tussen beide behandelgroepen geen statistisch significante verschillen gevonden.

[Beenen LFM, Lindeboom J, Kasteleijn-Nolst Trenité DGA, Heimans JJ, Snoek FJ, Touw DJ, et al. Comparative double blind clinical trial of phenytoin and sodium valproate as anticonvulsant prophylaxis after craniotomy: efficacy, tolerability and cognitive effects. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 1999;67:474-80.]

Interactie van clozapine en fluvoxamine

Heeringa et al. beschrijven de ziektegeschiedenis van een 44-jarige man die wegens een chronische schizofrenie met paranoïde symptomen en hallucinaties behandeld werd met clozapine (een antipsychoticum). Gedurende 4 jaar werd dit door patiënt goed verdragen en waren de concentraties van clozapine in het bloed steeds in het therapeutische gebied. Na 4 jaar werd aan de medicatie fluvoxamine (een serotonineheropnameremmer) toegevoegd. Toen 6 maanden later opnieuw de clozapinespiegel werd gemeten, bleek deze ruim 20 maal verhoogd te zijn. Pas toen viel op dat patiënt lichte extrapiramidale verschijnselen had. Deze geneesmiddeleninteractie wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat clozapine een substraat is

van het enzym cytochroom P450 1A2 CYP1A2 (CYP1A2) en gemetaboliseerd wordt in de lever, terwijl fluvoxamine bekend staat als een van de krachtigste remmers van CYP1A2. Wanneer men besluit een patiënt te gaan behandelen met de combinatie van clozapine en fluvoxamine, is dus regelmatig controle van de bloedspiegels (en eventueel een aanpassing van de dosering) noodzakelijk.

[Heeringa M, Beurskens R, Schouten W, Verduijn MM. Elevated plasma levels of clozapine after concomitant use of fluvoxamine. *Pharmacy World Sci* 1999;21:243-4.]

Het nut van stageringslaparoscopie en laparoscopische echografie

Bij 420 patiënten met een carcinoom in het bovenste deel van het maag-darmkanaal hebben Nieveen van Dijkum et al. een diagnostische laparoscopie in combinatie met een laparoscopische echografie uitgevoerd, waarmee zij beoogden een nauwkeuriger stadiëring van de tumor te bereiken. Inderdaad kon met deze gecombineerde techniek bij 20% van de patiënten een nutteloze laparotomie worden voorkomen, omdat kon worden aangetoond dat bij hen het proces reeds gemetastaseerd was. De laagste opbrengst was bij patiënten met een oesofaguscarcinoom (5%), de hoogste (40%) bij patiënten met een proximale tumor in de galwegen of een carcinoom in het lichaam of de staart van de pancreas. De ingreep ging niet met sterfte gepaard. De morbiditeit was betrekkelijk gering: bij 4% van de patiënten deden zich complicaties voor en naderhand ontwikkelden zich entmetastasen bij 2% van de patiënten.

[Nieveen van Dijkum EJ, Wit LT de, Delden OM van, Kruyt PM, Lanschot JJB van, Rauws EAJ, et al. Staging laparotomy and laparoscopic ultrasonography in more than 400 patients with upper gastrointestinal carcinoma. *J Am Coll Surg* 1999;189:459-65.]

Obstructieve slaapapneu en hypertensie

Bij 8 patiënten met het obstructieve slaapapneusyndroom onderzochten Voogel et al. wat het effect was van een behandeling gedurende 3 weken met 'nasal continuous positive airway pressure' (NCPAP) op de perifere vaatweerstand en de bloeddruk (gemeten met behulp van ambulante bloeddrukmeting). De positieve drukbehandeling leidde tot een vermindering van de apneuepisodes bij alle patiënten. Bij 7 patiënten ging dit gepaard met een daling van de systolische, diastolische en gemiddelde arteriële bloeddruk gedurende de nacht. Bovendien daalde ook overdag de systolische bloeddruk (bij 5 patiënten), alsmede de diastolische en gemiddelde arteriële bloeddruk (bij 7 patiënten), en verminderde de perifere vaatweerstand overdag met gemiddeld 15%. De onderzoekers stellen dat NCPAP bij patiënten met het obstructieve slaapapneusyndroom een daling van de bloeddruk en perifere vaatweerstand veroorzaakt die ook nog voortduurt gedurende de dag. Bovendien trekken zij uit deze resultaten de conclusie dat men bij patiënten met overgewicht en hypertensie er rekening mee moet houden dat het obstructieve slaapapneusyndroom mogelijk de oorzaak is van de verhoogde bloeddruk.

[Voogel AJ, Steenwijk RP van, Karemaker JM, Montfrans GA van. Effects of treatment of obstructive sleep apnea on circadian hemodynamics. *J Autonomic Nervous System* 1999; 77:177-83.]

W. HART